

De Schothorst vraagt topprestaties van onderzoekskoeien

De Schothorst beschikt over 123 bakken voor het meten van de individuele voeropname. Deze worden automatisch gevuld

BEDRIJFSPROFIEL

bedrijfsleiding	Herke Pijl met 5 vaste medewerkers (4 vak)
oppervlakte	59 ha gras, 22 ha mais en 46 ha natuur (vooral beweiding van pinken en droge koeien)
veestapel	230 melkkoeien en 150 stuks jongvee
rollend jaargemiddelde levensproductie bij afvoer	10.701 kg met 4,25% vet en 3,52% eiwit
bijzondere prestaties	6.00 jaar, 39.810 kilo melk met 4,30% vet en 3,50% eiwit
	39 honderdtonners en 6 tientonners

Is het ondanks of dankzij het onderzoek dat de koeien op De Schothorst op topniveau presteren? Bedrijfsleider Herke Pijl laat het antwoord op deze vraag in het midden. Maar hij laat er geen misverstand over bestaan dat hij er met zijn team alles aan doet om de koeien op het proefbedrijf op en top te verzorgen.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Herke Pijl brengt het als een grap, maar de boodschap is heel serieus. 'Als onderzoekers ons zouden vragen om koeien voor het melken op hun rug te leggen, dan zouden we dat nog proberen ook.' De bedrijfsleider van het melkveebedrijf op Schothorst Feed Research in Lelystad wil met dit voorbeeld duidelijk maken dat alles hier draait om het doen van onderzoek, ook al lijken proeven niet altijd meteen even praktisch. De 34-jarige Pijl werkt nu twee jaar bij het onderzoeksinstituut. Daarvoor was hij rundvee-adviseur bij Agrifirm. 'We voeren hier wel eens rantsoenen die mij in mijn vorige baan zeker boze telefoontjes hadden opgeleverd', vertelt hij. 'Maar het is soms verbazingwekkend om te merken wat de dieren aankunnen. Zo heb ik afgelopen jaar gezien dat je koeien echt niet zomaar in de pensverzuring voert, mits je de dieren goed verzorgt, aanpassingen in het rantsoen geleidelijk doorvoert en ervoor zorgt dat ze altijd onbeperkt en onbelemmerd kunnen vreten.'

Metten met voorlopers

Is het ondanks of dankzij het onderzoek dat de koeien op De Schothorst op topniveau presteren? Deze vraag dringt zich in het gesprek met de bevlogen bedrijfsleider regelmatig op. 'We vragen in proeven vaak best wat van de koeien', weet hij. 'Aan de andere kant hebben we ook direct toegang tot de allerlaatste voedingskennis. En als een nieuw product in onderzoek goed blijkt te werken, dan voeren we dat natuurlijk nog een poosje door', verklaart Pijl.

De Schothorstkoeien tekenen op dit moment voor een productie van 10.700 kilo melk en dit rollend jaargemiddelde toont mpr na mpr een stijgende lijn. 'We streven ernaar om binnen een jaar minimaal 11.000 kilo melk met 4,30% vet en 3,55% eiwit te realiseren', verwoordt de bedrijfsleider de ambities van het team, dat naast hemzelf bestaat uit vijf vaste diervverzorgers (4 volwaardige arbeidskrachten).

'Het managementsysteem berekent dagelijks de bsk. Als die 49,8 is, balen we dat we die dag de 50 niet hebben

gehaald', geeft hij lachend een voorbeeld van het fanatisme, om er serieus aan toe te voegen: 'We doen hier onderzoek waarvan de resultaten over een jaar of drie breed toegepast zullen worden in de praktijk. Daarom willen we ons kunnen meten met de voorlopers. Daarbij werken ook onderzoekers graag met hoogproductieve koeien. Hoe hoger de productie, hoe duidelijker de verschillen in voerproeven naar voren komen', hebben de wetenschappers hem geleerd.

Melkrobots geen optie

Het streven naar een hoge gemiddelde melkproductie heeft ook een bedrijfseconomische achtergrond. 'We worden hier afgerekend op de kwaliteit van ons onderzoek en de manier waarop we de resultaten uitdragen. Maar binnen die randvoorwaarden streven we wel naar een zo goed mogelijk financieel resultaat', geeft Pijl aan.

'We hebben 81 hectare voor de teelt van voedergewassen en daarnaast pachten we nog zo'n 46 hectare natuurgebied aan de overkant van de weg, waar we jongvee en droge koeien weiden. We hebben dus een intensieve be-

De koeien dragen sensoren die onder andere herkauwactiviteit meten

drijfsvoering en die rendeert het beste bij een hoge productie per koe', redeneert de bedrijfsleider. Hij verwacht dit jaar minimaal 2,4 miljoen kilo melk af te leveren. De hoge melkproductie wordt gerealiseerd bij tweemaal daags melken in een 2x12 zij-aan-zijmelkstal met rapid exit. Deze dateert uit 2009, toen een volledig nieuwe onderzoeksstal is gebouwd en de veestapel werd uitgebreid van 160 naar 230 melk- en kalfkoeien. 'Robotmelken is hier geen optie', geeft Pijl aan. 'De variatie in bezoekgedrag en de wisselende melkintervallen zouden de resultaten van onderzoek te veel beïnvloeden', legt hij uit. Ook driemaal daags melken ziet de bedrijfsleider voorlopig niet zitten. 'Dat kunnen we, naast al het onderzoekswerk, met de huidige omvang van het team niet rondzetten. Melken is hier ingewikkelder dan op een praktijkbedrijf en daarom lastig uit te besteden. We werken soms wel met zes verschillende groepen melkkoeien en voeren twee keer in de week melkcontrole uit. Daarbij is secuur werken heel belangrijk. Vind maar eens een buurjongen die dat allemaal wil en kan.'

Problemen niet te plannen

De herfst- en wintermaanden zijn voor de medewerkers van het proefbedrijf de drukste maanden van het jaar. Afkalven is in deze periode aan de orde van de dag. 'Voerproeven worden vooral uitgevoerd met nieuwmelkte koeien. Om hiervoor voldoende dieren beschikbaar te hebben willen we dat ze binnen een kort tijdsbestek afkalven', legt Pijl uit. 'Tussen 1 september en 1 februari kalven hier ruim 200 dieren, een gemiddelde van zo'n 40 per maand. Dat lukt alleen met een klein team als alles vlekkeloos verloopt. Preventieve zorg kun je plannen, problemen oplossen niet', stelt hij. 'We besteden daarom bijvoorbeeld veel aandacht aan het management van de droge koeien. Niet voor niets noem ik ze wel eens mijn kindjes.'

Een automatisch voersysteem, met twee elektrisch aangedreven voerrobots, voert veel verschillende proefrantsoenen

Daarnaast wordt op De Schothorst gewerkt met strakke protocollen voor alle werkzaamheden, zodat alle diervverzorgers deze op dezelfde manier uitvoeren. 'Hiermee kunnen we heel veel problemen voorkomen en daar is ons ook veel aan gelegen', legt Pijl uit. 'Niet alleen kosten zieke koeien tijd, ergernis en geld, ze zijn ook nog eens onbruikbaar voor ons onderzoek.' Aan comfort ontbreekt het de Schothorstkoeien dan ook niet. Ze liggen in ruime diepstrooiselboxen en om de klauwen te ontlasten werd de dichte betonvloer recentelijk voorzien van rubber. De dieren die niet meedraaien in voerproeven, krijgen beperkt weidegang.

De gemiddelde leeftijd bij afvoer van het onderzoeksbedrijf is zes jaar en de gerealiseerde levensproductie bijna 40.000 kilo melk. Vruchtbaarheid is de belangrijkste afvoerreden. 'We doen veel moeite om de koeien vlot drachtig te krijgen. Dieren die niet in het patroon passen, voeren we af, ook al betekent dit dat we wel eens afscheid moeten nemen van een goede koe. Maar we kunnen het ons niet veroorloven om dieren te houden die niet mee kunnen draaien in onderzoek', legt Pijl uit. In de zomer kalven er op De Schothorst dan ook geen koeien. 'Dat kan ik iedereen aanraden', geeft hij aan. 'Hoogproductieve koeien die in de warme maanden afkalven, hebben het zwaar. Van die stress houden ze de hele lactatie last.' Om ieder risico op afkalfproblemen uit te sluiten wordt op De Schothorst niet geïnsemineerd met vleesstieren. 'Een koe die zwaar kalft, is direct ongeschikt voor onderzoek', legt Pijl uit. 'Ook al is het risico klein, dat weegt voor ons niet op tegen de extra omzet en aanwas die we zouden kunnen realiseren.'

Keuringen verleden tijd

Tot voor enkele jaren terug traden koeien met de stalnaam De Schothorst met regelmaat verdienstelijk aan in

Schothorst Feed Research actief in ruim dertig landen

De Schothorst is sinds 85 jaar een begrip in de mengvoerindustrie. Het gros van de Nederlandse voerbedrijven maakt gebruik van kennis die op het onderzoeksinstituut is ontwikkeld. 'Ze zijn gezamenlijk goed voor zo'n driekwart van de nationale mengvoerproductie', vertelt algemeen directeur Lieuwe Roosenschoon. 'Daarnaast is de omzet in het

buitenland de laatste jaren sterk gegroeid. We werken inmiddels voor bijna honderd bedrijven in meer dan dertig landen die tekenen voor circa tien procent van de wereldmengvoerproductie', geeft hij aan. Precies veertig jaar geleden verhuisde het onderzoeksinstituut van Hoogland naar Lelystad. Naast melkkoeien worden op

De Schothorst ook zeugen, vleesvarkens, leghennen en vleeskuikens gehouden. Ook hebben de onderzoekers de beschikking over een eigen laboratorium en faciliteiten om dieren onder geconditioneerde omstandigheden te volgen. Naast onderzoek verzorgt De Schothorst cursussen en adviesdiensten. Op het instituut werken zeventig mensen.

In de terugloopgang worden de koeien na iedere melking automatisch gewogen en wordt de conditie vastgelegd

Dankzij elf silo's kan een grote variatie aan mengvoeders worden ingezet

de keuringsring. De vele bekens en linten die de ontvangstruimte sieren, herinneren nog aan dit mooie verleden. Met de kwaliteit van de koeien is nog altijd niets mis, maar ze komen niet meer van het erf af. Om het risico van ziekte-insleep te minimaliseren heeft de directie besloten te stoppen met keuringsdeelname. 'Deze beslissing werd genomen voordat ik hier kwam. Ik sta er volledig achter, maar ik merk aan de fanatieke medewerkers dat ze hier nog steeds teleurgesteld over zijn', beseft Pijl. Met dezelfde passie voor koeien coachte dit team – hierbij moeten ook voormalig medewerker Johan van Houwelingen en oud-bedrijfsleider Reint Fokkink met name worden genoemd – ook al 39 koeien naar een levensproductie van honderd ton melk, waarvan zes ook de tien ton vet en eiwit volmaakten.

Als het gaat om fokkerij, geeft de jonge bedrijfsleider de oudgedienden Kees Schellingerhout en Wilgo Ruijter de vrije hand. 'Zij zoeken de stieren uit en maken de paringen op basis van aAa-codes. Er is eigenlijk maar één randvoorwaarde die ik ze meegeef', vertelt Pijl. 'We zetten alleen nog stieren in met hoge fokwaarden voor kilogrammen vet en eiwit. Een belangrijke voorwaarde voor een hoge melkproductie is een hoge genetische aanleg voor productie. Ook wat dat betreft moet de veestapel van De Schothorst zich kunnen meten met die van de voorlopers in de praktijk', vindt de bedrijfsleider. |

Indrukwekkende techniek

Het melkveebedrijf van De Schothorst beschikt over unieke mogelijkheden voor de uitvoering van voerproeven. In een video op de website van Veeteelt geeft bedrijfsleider Herke Pijl tekst en uitleg bij de indrukwekkende techniek.

▶ [Bekijk de film op veeteelt.nl](https://veeteelt.nl)